EUROOPA PARLAMENT

2004 *2009*

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

ESIALGNE
2005/2044(INI)

12.4.2005

RAPORTI PROJEKT

Euroopa Parlamendi soovituse ettepanek Euroopa Ülemkogule ja nõukogule, mis käsitleb kriitiliste infrastruktuuride kaitsmist terrorismivastase võitluse raames
(2005/2044(INI))

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

Raportöör: Stavros Lambrinidis

PR_INI_art114

SISUKORD

lehekülg

EUROOPA PARLAMENDI SOOVITUSE ETTEPANEK EUROOPA ÜLEMKOGULE JA NÕUKOGULE 3

SOOVITUSE ETTEPANEK NÕUKOGULE B6-0085/2005 8

EUROOPA PARLAMENDI SOOVITUSE ETTEPANEK EUROOPA ÜLEMKOGULE JA NÕUKOGULE

kriitiliste infrastruktuuride kaitsmise kohta terrorismivastase võitluse raames (2005/2044(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse nõukogule mõeldud soovituse ettepanekut, mille esitajaks oli Stavros Lambrinidis fraktsiooni PSE nimel kriitiliste infrastruktuuride kaitsmise kohta terrorismivastase võitluse raames (B6-0085/2005);

– võttes arvesse põhiseaduse lepingut, eriti selle artiklit III-284 kodanikukaitse kohta ja artiklit I-43, milles sätestatakse: "Kui liikmesriiki tabab terrorirünnak või kui ta langeb loodusõnnetuse või inimtegevusest tingitud õnnetuse ohvriks, tegutsevad liit ja selle liikmesriigid üheskoos solidaarselt";

– võttes arvesse 25. märtsil 2004. aastal riigipeade ja valitsusjuhtide poolt vastu võetud terrorismivastase võitluse deklaratsiooni;

– võttes arvesse 5. novembril 2004. aastal vastu võetud Haagi programmi,[1] milles nähakse ette: "Piiriüleste kriisiolukordade tõhus ohjamine ELis ei nõua mitte ainult praeguste kodanikukaitse ja elutähtsate infrastruktuuride kaitsmise meetmete tugevdamist, vaid ka selliste kriiside avaliku korra ja julgeoleku aspektide tõhusat käsitlemist…. Seetõttu kutsub Euroopa Ülemkogu nõukogu ja komisjoni üles looma … ELi integreeritud kriisiohjamise korra, mida tuleks rakendada hiljemalt 1. juuliks 2006. Nimetatud kord peaks käsitlema vähemalt järgmisi küsimusi: liikmesriikide võimsuse edasine hindamine, varude soetamine, koolitus ja ühisõppused ning tsiviilkriisiohje tegevuskavad";

– võttes arvesse Euroopa Komisjoni teatist:

a) Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa majandus- ja sotsiaalkomiteele ning regioonide komiteele Euroopa Liidu kodanikukaitse suutlikkuse tugevdamise kohta (KOM(2004)0200), milles hinnatakse Euroopa Liidu kodanikukaitse suutlikkuse osas seni saavutatud tulemusi, selles esinevaid puudusi ja selle võimalikke parandusi, eriti kriisiennetuse vabatahtlikkuse alusel loodud tähtsaima vahendina;

b) nõukogule ja Euroopa Parlamendile terrorirünnakute ärahoidmise, nendeks valmisoleku ja neile reageerimise kohta (KOM(2004)0698), milles rõhutatakse vajadust ühenduse integreeritud lähenemise järele, milles peaks muu hulgas keskendutama ametivõimude sobivatele avalikkusega suhtlemise viisidele kriisiolukorras, Europoli rollile terrorismiga tegelemiseks õiguskaitseorganitele häiremehhanismide ja Euroopa kriitilise infrastruktuuri kaitse programmi loomisel, julgeolekualastele uuringutele ning erasektori vastavate osade struktureeritud kaasamisele;

c) nõukogule ja Euroopa Parlamendile valmisoleku ja tagajärgede ohjamise kohta terrorismivastases võitluses (KOM(2004)0701), milles pannakse ette koondada

[1] Ajakohastatud 17. detsembril 2004 terrorismivastast võitlust käsitleva eriväljaandega.

komisjoni juhitavad hädaolukorra süsteemid turvalisse üldisesse kiirhoiatussüsteemi (ARGUS), mis on seotud keskse kriisikeskusega – see seoks kõikide asjaomaste komisjoni talituste esindajaid ning oleks alaline ühendus liikmesriikide ja Euroopa institutsioonide vahel;

d) nõukogule ja Euroopa Parlamendile kriitilise infrastruktuuri kaitse kohta terrorismivastases võitluses (KOM(2004)0702), milles pannakse ette luua koostöös liikmesriikidega ja asjaomaste erasektori üksustega Euroopa kriitilise infrastruktuuri kaitse programm, millega tehakse kindlaks võimalikud vajakajäämised ja vajalikud (seadusandlikud või muud) parandusmeetmed,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi 4. septembri 2003. aasta resolutsiooni suvise kuumalaine mõjude kohta,[1] milles parlament kutsus üles looma Euroopa kodanikukaitse jõudusid;

– võttes arvesse lepingutes sisalduvaid asjakohaseid õiguslikke aluseid, millega antakse ühendusele ja liidule volitused määrata kindlaks poliitika ja viia seda ellu, et toetada liikmesriikide poolt Euroopa kodanike tervise, julgeoleku ja ohutuse kaitsmiseks võetud meetmeid;

– võttes arvesse kodukorra artikli 114 lõiget 3 ja artiklit 94;

– võttes arvesse kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni raportit (A6-0000/2005);

olles teadlik sellest, et Euroopa integreeritud süsteemi raames on Euroopa kodanikke ka edaspidi vaja kaitsta terrorirünnakute (näiteks radioloogilised, tuuma-, keemia- ja biorünnakud avalikes kohtades jne), kuid ka loodusõnnetuste (maaväringad, üleujutused, tulekahjud, metsatulekahjud) ja tehnoloogiliste õnnetustega (näiteks Seveso õnnetus, mere- ja transpordiõnnetused) seotud ohtude ning tervisega seotud ohtude ja muud laadi kriiside (näiteks pandeemiad) eest, arvestades, et sellistel õnnetustel ei ole Euroopa tasandil mitte ainult suur piiriülene mõju, vaid need muudavad vajalikuks ka liikmesriikide vastastikuse solidaarsuse ülesnäitamise ning järjepideva ja koostalitusvõimelise reageerimissüsteemi olemasolu;

B. märkides, et tõhus strateegia peaks keskenduma nii valmisolekule (riski ja hädaohu hinnangud kriitilise infrastruktuuri kohta, tugevdatud julgeolekumeetmed, ühiste julgeolekustandardite edendamine ja kogemuste vahetamine, tervet ELi hõlmava koordineerimise ja koostöö soodustamine) kui ka rünnakute ja katastroofide tagajärgede maandamisele (oskusteabe ja kogemuste vahetamine, stsenaariumide koostamine ja koolitusharjutused, sobivate kriisijuhtimis-, kiirhoiatus- ja kodanikukaitse mehhanismide kehtestamine);

C. leides, et eriti terrorismi puhul saab siis, kui ennetus- ja hirmutusmeetmed ei toimi ning aset leiavad rünnakud, normaalse olukorra kiire taastamise tagada ainult hästi organiseeritud ja tõhusa reageerimissüsteemiga; liikmesriigid ja Euroopa Liit saavad nii Euroopa Liidus kui väljaspool seda Euroopa Liidu kodanikele tegelikku või otsest ohtu

[1] ELT C 76 E, 25.3.2004, lk 382.

kujutavate katastroofide toimumise korral oma kodanike kaitsmiseks paremini valmis olla ainult siis, kui suurendatakse erioskusi, tehakse tihedat koostööd, antakse ühiskasutusse ressursse, tagatakse riskihindamine, teavitamine, koolitamine, kommunikatsioon, ennetav ja katastroofijärgne analüüs, kindlustatakse normaalse olukorra kiire taastamine ning suurendatakse rahastamist;

D. märkides, et kriitiline infrastruktuur ELis muutub omavahel rohkem seotuks ja sõltuvaks ning see muudab kriitilise infrastruktuuri häirete või hävitamise ees kaitsetumaks;

E. tunnistades, et kriitilise infrastruktuuri kaitsmiseks on vaja järjepidevat koostööpartnerlust kriitiliste infrastruktuuride omanike ja nende käitajate ning liikmesriikide ametiasutuste vahel; märkides, et riskide maandamise vastutus füüsilistes rajatistes, turustusahelates ning info- ja sidevõrkudes lasub esmajoones infrastruktuuride omanikel ja nende käitajatel, kuid EL peaks püüdma aidata tööstust ja liikmesriike ametiasutuste kõikidel tasanditel, austades samal ajal nende individuaalseid volitusi ja pädevust;

1. edastab Euroopa Ülemkogule ja nõukogule järgmised soovitused:

   a) rakendada täielikult Euroopa Ülemkogu ettepanek kehtestada "ELi integreeritud kriisiohjamise kord", mis on ELi institutsioonide ja kodanike vaheliste sidemete tugevdamise ning liikmesriikidevahelise sõltuvuse ja solidaarsuse tugevdamise oluline osa;

   b) tagada, et integreeritud Euroopa strateegia käsitleb eriti ohtu kriitilisele infrastruktuurile, mille töö häirimisel või mille hävitamisel oleks tõsine mõju kodanike tervisele, ohutusele, julgeolekule või majanduslikule heaolule, ning kehtestada ELi ühtlustatud meetod, et liikmesriigid ja ettevõtjad saaksid ühiste normide ning julgeoleku eest vastutavate organisatsioonide ja isikute kaudu määrata kindlaks kriitilise infrastruktuuri, analüüsida selle haavatavust, sellesisest vastastikust sõltuvust ja kriiside piiriülest mõju ning viia läbi asjakohaseid ohu hindamisi; samuti kavandada lahendusi sellise infrastruktuuri kaitsmiseks kõikide ohtude eest ning nendeks ohtudeks valmistumiseks;

   c) kehtestada seoses sellega komisjoni ettepanekul ja parlamendi heakskiidu korral Euroopa kriitilise infrastruktuuri kaitse programm (EPCIP); selline programm peaks saama Euroopa Liidu üldeelarvest piisavaid rahalisi vahendeid; osalevad liikmesriigid peaksid tagama koostöö, sealhulgas avaliku ja erasektori koostöö ning andme-, inim- ja logistikaressursid, mis on vajalikud projekti eri etappide edukuse jaoks;

   d) võtta arvesse tõsiasja, et liikmesriikide õiguskaitseorganid ja riiklike kodanikukaitsemehhanismide eest vastutavad asutused peaksid kaaluma Euroopa kriitilise infrastruktuuri kaitse programmi vahendina, mis täiendab riiklikku planeerimist ja teadlikkuse tõstmist; seda, et Euroopa kriitilise infrastruktuuri kaitse programmi edu tuleks hinnata eraldi ja konkreetsete standarditega; seda, et komisjoni ettepanekul peaks nõukogu Euroopa kriitilise infrastruktuuri kaitse programmi looma konkreetsete ja selgelt määratletud sammude ja eesmärkide järkjärguliseks rakendamiseks ette nähtud ja saavutatava ajakavaga; ja tunnistades, et edu

saavutamiseks peaks Euroopa kriitilise infrastruktuuri varajase hoiatamise teabevõrgustik kriitilise infrastruktuuri kaitsmise eesmärgil aitama kaasa ühiseid ohtusid ja vastastikust kaitsetust käsitleva teabevahetuse soodustamisele ning riskide leevendamiseks asjakohaste meetmete ja strateegiate kavandamisele;

e) võtta arvesse, et:
- koostalitusvõime tagamiseks tuleks luua Euroopa riskianalüüsi süsteem;
- kõik asjassepuutuvad liikmesriikide, Euroopa ja rahvusvahelise tasandi asutused, kes kasutavad ühiselt eriti tähtsat teavet, peaksid olema üksteisega piisavalt seotud;
- asjassepuutuvat teavet tuleks käsitleda täpselt, usaldusväärselt ja vajaduse korral konfidentsiaalselt, olenemata selle allikast (sõjaväeline või tsiviilluureteenistus, politseikoostöö), olgugi et nendel juhtudel tuleks alati tagada asjakohane parlamentaarne kontroll;
- on vaja luua Euroopa Komisjoni sisene Euroopa varajase kriisihoiatuse süsteem, et ühendada olemasolevad Euroopa, riiklikud ja rahvusvahelised erilise hädaolukorra puhul rakendatavad varajase hoiatamise süsteemid, nii et kogu asjaomast teavet, mis võib nõuda tegutsemist Euroopa tasandil, saaks tulemuslikult jagada keskses võrgustikus (ARGUS);
- kui puuduvad valdkondlikud standardid või kui rahvusvahelisi norme ei ole veel kehtestatud, on soovitav kaasata Euroopa Standardikomitee (CEN);

f) tagada, et Euroopa kriitilise infrastruktuuri kaitse programm on:
   - parlamendi pideva kontrolli all Euroopa ja liikmesriikide tasandil, eriti nende aspektide osas, milles esineb puudusi või mille jaoks napib ressursse;
   - edasise arengu seisukohalt Mandri-Euroopa ja maailma tasandil oluline element;[1]

g) parandada lisameetmena Euroopa Solidaarsusfondi (sekkumiseks Euroopa Liidu raames) ja Euroopa Ühenduse Humanitaarameti (ECHO) (sekkumine väljaspool ELi) toimimist;

h) võtta üle eespool nimetatud resolutsioonis tehtud ettepanek luua Euroopa kodanikukaitse jõud, mille üksused sekkuksid selliste sündmuste korral nagu hiljutine tsunami ja mille liikmed kannaksid Euroopa solidaarsuse nähtavuse suurendamiseks ühist sümboolikat;

i) tugevdada sotsiaalpartnerlust, koordineerides selleks vabaühenduste, kodanikuühiskonna ja kohalike asutuste tegevust;

j) tagada, et ohuhoiatuste, ametlikke teadete ja teabe puhul, mida antakse selleks, et aidata avaliku ja erasektori sidusrühmadel olulisi infrastruktuurisüsteeme kaitsta, samuti avalikkusele kodanikukaitse hädaolukordade korral antavate ohuhoiatuste ja ametlike teadete puhul, et neid kasutatakse ainult siis, kui see on vajalik ja asjakohane, et mitte häirida põhjendamatult kodanike ja ettevõtete igapäevaelu või luua elanikkonna seas asjatut hirmu või ebakindlust;

k) tagada, et austataks õigust eraelu puutumatusele, nii et tarbijad ja ettevõtjad saaksid

[1] Vt ettepanekut reformida kodanikukaitse strateegia ning keemia-, bio-, radioloogia ja tuumaoht, mida on ÜRO tasandil käsitletud.

olla kindlad, et teavet käsitletakse konfidentsiaalselt, täpselt ja usaldusväärselt, ja et ärialast salastatud teavet hallatakse ja kaitstakse nõuetekohaselt omavolilise kasutamise ja avalikuks tulemise eest;

l) tagada, et samal ajal töötataks võimalikult kiiresti välja Euroopa andmekaitse ja andmete säilitamise süsteem koos rangelt kohaldatavate asjakohaste eeskirjadega, sealhulgas luure valdkonnas, ja et oleks kindlustatud kodanike põhiõiguste kaitsmine;

m) tagada, et Euroopa Liidu kodanikukaitse ja kriitilise infrastruktuuri kaitse alase võimekuse suurendamiseks kasutatavatel õppustel kasutatakse realistlikke ja ajakohaseid stsenaariume, mis tuginevad liikmesriikide asjaomaste kodanikukaitse ja kriitilise infrastruktuuri kaitsmise ekspertide kogemustele ja teadmistele (näiteks kodanikukaitse ja kriitilise infrastruktuuri kaitse eksperdid ja stsenaariumid 2004. aasta Ateena olümpiamängudelt);

2. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev soovitus Euroopa Ülemkogule, nõukogule ja teavitamise eesmärgil komisjonile.

28.1.2005

SOOVITUSE ETTEPANEK NÕUKOGULE B6-0085/2005

vastavalt kodukorra artikli 114 lõikele 1

Esitaja: Stavros Lambrinidis

PSE fraktsiooni nimel

Teema: kriitiliste infrastruktuuride kaitsmine terrorismivastase võitluse raames

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse EÜ asutamislepingut, Euratomi lepingut ja Euroopa Liidu lepingut, mille kohaselt "on liidu eesmärk tagada kodanikele kõrgetasemeline kaitse vabadusel, turvalisusel ja õiglusel rajaneval alal" (artikkel 29);

– võttes arvesse 12. detsembril 2003. aastal Euroopa Ülemnõukogu poolt vastu võetud Euroopa julgeolekustrateegiat, milles on mainitud vajadus selles valdkonnas välja töötada sidus lähenemisviis, olenemata sellest, kas oht Euroopa Liidule tuleb väljast- või seestpoolt;

– võttes arvesse Euroopa Ülemkogu poolt 5. novembril 2004. aastal vastu võetud ja 17. detsembril 2004. aastal terrorismivastase võitluse teemal ajakohastatud Haagi programmi;

– võttes arvesse kodukorra artikli 114 lõiget 1,

A. olles teadlik, et Eurobaromeetri järgi kasvab Euroopa kodanike nõudlus tugevama ja turvalisema Euroopa Liidu järele pidevalt ning et ELi institutsioonid ja liikmesriigid võivad sattuda olukorda, kus nad peavad koordineeritult ja tõhusalt reageerima, eriti kui kriisidel võivad olla piiriülesed tagajärjed;

B. tuletades meelde, et Haagi programmis on öeldud, et "Piiriüleste kriisiolukordade tõhus ohjamine ELis ei nõua mitte ainult praeguste kodanikukaitse ja elutähtsate infrastruktuuride kaitsmise meetmete tugevdamist, vaid ka selliste kriiside avaliku korra ja julgeoleku aspektide tõhusat käsitlemist…. Seetõttu kutsub Euroopa Ülemkogu nõukogu ja komisjoni üles looma … ELi integreeritud kriisiohjamise korra, mida tuleks rakendada hiljemalt 1. juuliks 2006. Nimetatud kord peaks käsitlema vähemalt järgmisi küsimusi: liikmesriikide võimsuse edasine hindamine, varude soetamine, koolitus ja ühisõppused ning tsiviilkriisiohje tegevuskavad";

C. arvestades, et liikmesriikide kogemustele ja nende praegustele operatiivstruktuuridele tuginevalt on oluline:

  – käivitada struktureeritud mitmeaastane uurimisprojekt, et avastada ja analüüsida riiklike ja Euroopa infrastruktuuride nõrkusi, et toime tulla loodusest või inimtegevusest tingitud kriisidega;
  – kindlaks määrata Euroopa riskianalüüsi süsteem;

– kaasata kõik asjaomased riiklikud, Euroopa ja rahvusvahelised ametivõimud, kes jagavad olulist teavet;
– kehtestada nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel püsiv ühendus asjaomase teabe vahetamiseks, olenemata selle allikast (sõjaline või tsiviilluureteenistus, politseikoostöö jne);
– luua Euroopa Komisjoni sisene Euroopa kriisisüsteem, et ühendada olemasolevaid Euroopa riiklikke ja rahvusvahelisi erilisi hädaolukorra puhul rakendatavaid varajase hoiatamise süsteeme, et kogu asjaomast teavet, mis nõuab tegutsemist Euroopa tasandil, saaks jagada või seda registreerida keskses süsteemis (ARGUS);

1. edastab nõukogule soovituse, et ta koostöös Euroopa Parlamendiga määraks kindlaks tulevase Euroopa strateegia piiriüleste kriisidega toime tulemiseks, eluliste infrastruktuuride kaitse tugevdamiseks, tsiviilelanike praeguste kaitsemeetmete tugevdamiseks ning avaliku korra ja julgeoleku küsimuste tõhusaks käsitlemiseks;

2. palub Euroopa Komisjonil 2005. aasta detsembriks esitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule ühtne ettepanek, kus on kavandatud nimetatud strateegia rakendamisfaasid;

3. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev soovitus nõukogule ja teavitamise eesmärgil komisjonile.